

DEEL 1 HET GENDERDEBAT

In dit eerste deel van het boek wordt ingegaan op de meningen en maatschappelijke ontwikkeling ervan, als het gaat over sekse, gender, genderstereotypering en rolverwachtingen. Er zijn twee hoofdlijnen in het debat: die van de emancipatie van genderdiversiteit en die over de vraag of genderverschillen nou biologisch aangelegd zijn of niet.

Het debat neemt soms venijnige vormen aan en er is een strijd om 'het gelijk' gaande. In de hoofdstukken 1, 2, 3 en 4 behandelen we wat er leeft op dit gebied onder de titel 'genderdebat'. Daarmee wordt er ruimte gecreëerd voor de oordeelsvorming van iedere lezer. En met dit boekdeel wordt de basis gelegd om verder in de delen 2 en 3 een flinke theoretische analyse te kunnen maken.

HOOFDSTUK 1 BESTAAT ER EEN JONGENSBREIN EN MEISJESBREIN?

In het gewone gesprek van alledag, tussen ouders onderling of in het kindercentrum, heeft iedereen wel een mening over jongens en meisjes en waarin ze van elkaar verschillen. Maar net zoals dat geldt voor zoveel andere onderwerpen: er zijn feiten en er zijn meningen. En er is, zeker in de afgelopen decennia, een stevig debat gaande. Niet alleen over genderverschillen, maar ook over genderdiversiteit. In dit boekdeel gaan we in op die aspecten van meningsvorming en debat.

De eerste vraag die dan aan de orde komt is: zijn er echt wel verschillen tussen jongens en meisjes? Bestaat er wel zoiets als een jongens- of meisjesbrein? Ja, er zijn inderdaad opmerkelijke verschillen tussen jongens en meisjes. De verschillen zijn bij kleine kinderen klein en nemen toe als ze ouder worden. We behandelen dat uitgebreid in het 4^e deel, maar nu vast een ‘preview’.

De meest opmerkelijke verschillen die je in wetenschappelijke publicaties kunt vinden, zijn dat meisjes zich sneller ontwikkelen en ‘taliger’ zijn ingesteld. Vooral op jonge leeftijd kun je dat zien als een 9tjdelijk) tempoverschil. Bovendien kunnen ze zichzelf wat beter ‘onder controle houden’ en zijn ze minder beweeglijk. Jongens daarentegen zijn drukker met bewegen, hebben een beter ruimtelijk inzicht en zijn bijvoorbeeld competitiever.

De verschillen die je op jonge leeftijd ziet, zijn grotendeels aangeboren; ze zijn in aanleg al aanwezig dus. Maar van de grotere verschillen op latere leeftijd kun je zeggen dat ook de opvoeding en sociale omgeving daar een grote invloed op hebben gehad. Het is een wisselwerking.

De verschillen in *aanleg*, de aangeboren verschillen dus, hebben hun oorsprong in de bouw van de hersenen (breinanatomie), de werking van de hersenen ('processing'), de hormonen en nog enkele andere biologische oorzaken. De verschillen die *aangeleerd* worden, komen voort uit de verwachtingen die aan kinderen worden gesteld en uit de sociaal-culturele omgeving. Het verschil in gedrag is trouwens niet zomaar iets oppervlakkigs en je kunt het ook niet gemakkelijk veranderen. Het kindergebrein past zich aan de omgeving aan en het

Sekseverschillen in de macro-anatomie van de hersenen

Er zijn meerdere zogenaamde 'post-mortum' onderzoeken gedaan waaruit blijkt dat de hersenen verschillen laten zien tussen jongens en meisjes en mannen en vrouwen. De meest voorkomende waarneming is een groter hersenvolume en hersengewicht bij mannen in vergelijking met vrouwen en dat dat slechts gedeeltelijk wordt verklaard door grotere lichaamsafmetingen bij mannen. Andere geslachtsverschillen die zijn waargenomen hadden betrekking op de afmetingen van sommige specifieke hersenregio's (Luders and Toga 2010).

gedrag wordt onderdeel van de 'bedrading' in de hersenen.

Er zijn dus aanknopingspunten om aan te nemen dat er zo iets als een jongensbrein en een meisjesbrein bestaat. Hetgeen niet wegneemt dat er goede redenen zijn om genderverschillen en genderdiversiteit niet alleen als iets biologisch, iets vaststaand aan te nemen. Neurowetenschappelijk gezien (dus eigenlijk toch ook weer een breinfeit) is namelijk bewezen dat de omgeving, de invloed van buiten, inwerkt op het kindergebrein en vast deel gaat uitmaken van de verbindingen in het brein. In deel 2, hoofdstuk 6, wordt dat onderdeel van de breinontwikkeling precies uitgelegd.